

Asia: VN/18459/2025

Lausuntopyyntö Väestönsuojan käyttöönotto- ja käyttö -yleisoppaasta

Yleiset huomiot

Voitte kirjoittaa yleiset huomionne lausuntopyynnöstä alla olevaan kenttään.

Kynnys haluaa tuoda esille laajemman ongelman varautumiseen liittyvistä käytännöistä. Tällä hetkellä ei ole tarkkaa tietoa henkilöistä, jotka tarvitsevat ulkopuolista apua kriisi- ja hätätilanteessa. Tämä johtaa siihen, että osa väestöstä jää faktisesti hätä- tai kriisitilanteessa ilman apua. Suurin osa vammaisista henkilöistä asuu tavallisessa asuntokannassa, eli eivät palvelu- ja ryhmämuotoisesti. Miten varmistetaan, että pelastus-, kriisi-, häiriö- tai evakuoitilanteessa tieto avuntarvitsijoista saavuttaa pelastusviranomaiset? Entä tilanteessa, jossa henkilö ei pääse siirtymään väestösuojaan eikä hän saa siihen mistään apua? Tästä johtuen olisi tarpeen perustaa tietokanta vammaisista tai vastaavaa tukea tarvitsevista avun tarvitsijoista. Tietokanta nopeuttaisi ja helpottaisi jo nykyisissä oloissa pelastushenkilöstön työtä, kun he tietäisivät ennalta, että kohteessa on henkilö, joka ei pysty itsenäisesti pelastautumaan. Tämä helpottaisi myös katastrofiriskeihin varautumista ja vastaisi Suomen SENDAI-velvoitteisiin. Vastaavista järjestelmistä löytyy kansainvälisiä esimerkkejä. Kynnys yhtyy myös Vammaisfoorumin ehdotukseen hyvinvointialueiden vammaispalvelujen asiakasrekisterin pohjalta tapahtuvasta kehittämisestä sekä tekstiviestipalvelusta.

Väestönsuojan käyttöönotto- ja käyttö -yleisoppaan sisältö

Voitte kirjoittaa huomionne Väestönsuojan käyttöönotto- ja käyttö -yleisoppaan luonnoksesta alla olevaan kenttään.

Väestönsuojien käyttöönottoa koskevassa ohjeistuksessa on unohtunut YK:n vammaissopimuksen mukaisesti maininta vammaisten henkilöiden huomioimisesta. YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus on lain tasoisena voimassa olevaa oikeutta ja sitä vasten tulisi peilata paitsi lakiuudistuksia, myös kaikkia hallinnollisia ohjeita. Myös SENDAI-viitekehys haavoittuvien henkilöiden erityishuomioinnista (ml. vammaiset henkilöt) asettavat velvoitteita Suomelle. Myös oppaassa mainittujen sopimusten joukossa tulisi mainita YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista.

Luvussa 4.1 tulisi huomioida erityistarpeiset henkilöt, kuten vammaiset henkilöt. Tämä on olennaista organisoitumisen kannalta. Etukäteen tulee tietää, kenen vastuulla on huolehtia apua tarvitseva suojaan, jos henkilö ei itsenäisesti kykene siirtymään väestönsuojaan.

Luvussa 4.2 tulisi ottaa huomioon vammaisten henkilöiden materiaaliseen varautumiseen liittyvät tarpeet, kuten esteetön wc ja varasähkö apuvälineille.

Luvussa 4.3.2 tulisi hätäpoistumistien yhteydessä huomioida kaikkien pääsy ulos eli mahdollisimman esteettömästi ja tarvittaessa avustetusti. On tärkeää suunnitella etukäteen, miten avustaminen tapahtuu. Myös käymälöiden yhteydessä tulee mainita esteettömään käymälään varautumisesta.

Kaiken kaikkiaan esteettömyyttä eri tavoin vammaisten henkilöiden näkökulmasta ei painoteta oppaassa riittävästi. Väestönsuojia suunniteltaessa ja niiden toimintakuntoa tarkistettaessa tulisi aina tarkistaa myös tilojen esteettömyys huomioiden eri tavoin vammaiset henkilöt.

Herää huoli, että ohjeessa painotetaan itsenäistä selviytymistä väestönsuojassa. Entä, jos henkilö ei pysty toimimaan väestönsuojassa itsenäisesti eikä henkilökohtainen avustaja ole käytettävissä? Olisi tärkeä tietää ja suunnitella miten näihin tilanteisiin konkreettisesti varaudutaan. Oppaassa tehdään myös oletus, että esim. taloyhtiössä vaikeastikin vammaisen henkilö saa naapuriapua väestönsuojaan siirryttäessä. Tiedetään tapauksia, jossa evakuoitumista on taloyhtiössä harjoiteltu ja pyörätuolia käyttävä henkilö on jätetty harjoituksen ulkopuolelle ja todettu kantamisen olevan liian riskialtista. Meillä on siis Suomessa käytännössä se tilanne, että vammaiset henkilöt jäävät pitkälti väestönsuojien ulkopuolelle. Tämä vaatisi kokonaan oman huomionsa valmiussuunnittelussa.

Heini Annina
Kynnys ry